

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3135>

EVALUATION OF CLASSROOM TEACHERS' COMMUNICATION WITH PARENTS

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VELİLER İLE İLETİŞİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Şerife Duygu ŞAHİN²

Abstract

This study was conducted in order to evaluate the communication between classroom teachers and student parents and to provide various suggestions to the identified communication problems. The study is a qualitative case study and the research group consists of 10 classroom teachers who worked in public elementary schools in Ankara province and voluntarily participated in the study. The data required for the study were collected by applying a semi-structured interview form developed by the researcher to classroom teachers. The data obtained were analyzed by descriptive analysis technique. The results obtained were discussed by associating them with the relevant field data, and at the end of the study, some suggestions were made for solving the problems. According to the results obtained in the study, the main reason for classroom teachers to communicate with parents is to support the student's development in all areas and increase his academic success. Teachers communicate with their parents most often by phone. There are also teachers who prefer to interview online through a computer. It is believed that teachers avoid meeting face-to-face with their parents because face-to-face communication due to the Covid-19 pandemic that has affected the world will negatively affect the course of the epidemic. It has been observed that teachers most often have problems communicating with their parents due to lack of awareness about the physical conditions of the school and the importance of cleanliness and education.

Key Words: Classroom teacher, parent, teacher and parent communication.

Özet

Bu çalışma sınıf öğretmenleri ile öğrenci velilerinin iletişimlerini değerlendirmek ve tespit edilen iletişim problemlerine çeşitli öneriler getirmek amacı ile yapılmıştır. Çalışma nitel bir durum araştırmasıdır ve araştırma grubunu Ankara ilinde kamu ilkokullarında görev yapan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmış 10 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenlerine araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak çalışma

¹ Bu makale 2019-2020 eğitim öğretim yılında hazırlanmış olan Ahmet Yesevi Üniversitesi Yüksek Lisans Dönem Projesinden üretilmiştir

² Ministry of National Education, Teacher, duyguo6225@gmail.com. ORCID : 0000-0001-5606-6787.

için gereken veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Ulaşılan sonuçlar ilgili alan yazın ile ilişkilendirilerek tartışılmış ve çalışmanın sonunda problemlerin çözümüne yönelik bazı öneriler getirilmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre sınıf öğretmenlerinin veliler ile iletişim kurmasındaki temel sebep öğrencinin her alanda gelişimini desteklemek ve akademik anlamda başarısını artırmaktır. Öğretmenler velileri ile en çok telefon aracılığı ile iletişim kurmaktadır. Bilgisayar aracılığı ile çevrim içi görüşmeyi tercih eden öğretmenler de vardır. Dünya'yı etkisi altına alan Covid-19 salgını sebebiyle yüz yüze iletişim salgının seyrini olumsuz etkileyeceğinden öğretmenlerin velileri ile yüz yüze görüşmekten kaçındığı düşünülmektedir. Öğretmenlerin en çok okulun fiziki şartları ve temizlik, eğitimin önemine dair bilince sahip olmama sebeplerinden velileri ile iletişim problemi yaşadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, veli, öğretmen ve veli iletişimi.

GİRİŞ

Dünyaya iletişim kurabilmek için gerekli yetilerle gelen insan bu iletişim becerilerini geliştirmekte ve zaman içinde diğer insanlarla sözlü veya sözsüz iletişim kurmaktadır. İletişim konusunda kendisini geliştiren ve çevresiyle sağlıklı iletişimde olan insanların sosyal hayatlarında daha başarılı oldukları gözlemlenmektedir (Engin & Aydın, 2010). Eğitim, iletişim becerilerinin gerekli ve gerekli olduğu kadar önemli olduğu alanlardan biridir. Öğretmenin öğretim yılı başında hedeflediği başarısı öğrencileri ile kuracağı iletişimin başarısına bağlıdır. Demirel (2006) öğretmenin öğrencilerinde hedeflenen davranış değişikliklerini sağlayabilmesi için öncelikle onlarla sağlıklı bir iletişim içinde olması gerektiğini vurgulamaktadır. Her öğrencinin öğrenme boyutu farklıdır; bu bireysel farklılıkların gözetilerek öğrenme sürecinin bireyselleştirilmesi adına öğretmen, öğrenci ve velinin kurmuş olduğu iletişimin yerinde ve sağlıklı bir düzeyde olması bir zorunluluktur. Bu zorunluluk iletişimin öğrenmeyi destekleyici boyutunun altını çizmektedir (Şahin A. , 2011).

Almış olduğu eğitimin öğrenci üzerinde etkili olması öğrencinin bizzat okul içindeki iletişimine bağlı olmakla birlikte okulun ve öğretmenin veli ile iletişiminin de konu üzerinde önemi oldukça fazladır. Öğrencinin okulda ve sınıfta sergilediği olumlu ve olumsuz davranışlara dair sınıf öğretmenin veli ile kuracağı iletişim, öğrencinin yaşamakta olduğu veya gelecekte yaşama ihtimali olan problemlerin tespiti ve çözümü için oldukça önemlidir. Bu iletişim ayrıca öğrenciyi eğitime motive edecek, velinin eğitime olan desteğini artıracak ve en nihayetinde öğrencinin akademik başarısına olumlu bir etki sunacaktır. Karan (2019), sınıfını tekrar etme tehlikesi bulunan ve akademik yönden başarısız öğrencileri akademik yönden başarılı öğrencilerden ayıran temel unsurun ilgisiz anne-baba-veli olduğunu ifade etmektedir. Sınıf öğretmeni ile olumlu ilişkiler geliştiren velilerin okulun düzenlediği faaliyetlere katılma oranının daha yüksek olduğu da görülmektedir. Aksi durumdaki velilerin ise okula dair olumsuz tutum geliştirdikleri tespit edilmiştir (Gutman & McLoyd, 2000). Bu sonuçlardan hareketle öğrenci ailesinin sınıf öğretmeni ile pozitif bir iletişim içinde olmasının öğrencinin eğitim sürecinde ne kadar önemli bir değişken olduğu görülmektedir (Hill & Taylor, 2004). Çayak ve Ergi (2016) çalışmalarında öğretmen ve veli iletişiminin kalitesi ile öğrencinin sınıf içinde istenmeyen davranışları sergilemesi arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca velilerin öğretmene olumlu bir yaklaşım göstermesi öğretmenin sınıf içindeki performansını olumlu yönde etkilediğini bulgulayan çalışmalar da mevcuttur (Hatipoğlu & Kavas, 2016). Binicioğlu (2010) çalışmasında öğretmenlerin velileri ile genellikle olumsuz davranışlar, akademik başarı, dersle ilgili ihtiyaçlar, evde öğrenciye hangi konularda ve nasıl yardım edilebileceği konularında iletişim kurdukları sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma ile sınıf öğretmenlerinin veliler ile iletişimlerini genel olarak değerlendirilecek ve çalışma alan yazına katkı sağlayacaktır.

Öğretmen, veli ile iletişimini etkili kılmak istiyorsa öncelikle kendisini iletişim teknikleri konusunda geliştirmeli ve velileri ile pozitif ilişkiler kurmak için gereken çabayı göstermelidir. Aile ile kuracağı iletişimi daha kaliteli kılmak için iş birliğine dayanan

iletişim yöntemlerini öğrenmeli ve bunları başarılı bir şekilde uygulamaya koymalıdır. Bu yönde kendisinin sürekli olarak gelişmesini arzu etmelidir. Öğrencinin başarılı bir akademik hayata sahip olmasında öğretmeni ve ailesi arasındaki iletişimin sıklığının oldukça önemli bir paya sahip olduğu düşünüldüğünde öğretmenin iletişim becerilerini geliştirmesi oldukça önemlidir (Akmak, Neslitrk, & Asar, 2017).

Eğitimde niteliği artırmak için öncelikle sınıf öğretmenin iletişim becerilerini geliştirmesi gerekmektedir. Sınıf öğretmenin öğrencisi ve öğrencisinin velisi ile kuracağı iletişim; öğrencinin eğitim hayatı için kritik bir öneme sahiptir (İşpir, 2002). Eğitim sadece okulla sınırlandırılabilir kadar dar bir alanda bulunmamaktadır. Nitekim çocuk doğumundan zorunlu eğitim yaşına kadar tüm zamanını ailesi ile geçirmekte ve onlardan örtülü bir eğitim almaktadır. Çocuğun dünyaya geldiği andan itibaren eğitilmesinin önemli bir kolu olan ailenin çocuk okula başlayınca öğretmeni ile sürekli bir iletişim içinde olması gerekmektedir. Çocuğun potansiyelinin belirlenmesi ve bu potansiyelde en üst sınıra ulaşabilmesi için ona yardımcı olacak sosyal, psikolojik ve bilişsel gelişimde aile; öğretmenin en önemli paydaşdır. Paydaşlar arasında olumlu bir iletişimin olması okulun iklimi açısından da oldukça önemlidir (Altuntaş, Demirdağ, & Ertem, 2020). Öğrenciden beklenen başarıyı sağlayabilmek adına aile ve okulun hem birbirinden etkilendiği hem de birbirini etkilediği unutulmamalı ve ikili arasında iş birliğine dayanan bir iletişim ağı kurulmalıdır (Çalışkan & Ayık, 2015). Eğitim hayatına başlayan çocuklar incelendiğinde ailelerinden o güne kadar öğrenmiş oldukları tutum ve davranışları okulda birebir yansıtıkları görülmektedir. Bu bakımdan, öğretmen tarafından aile ortamının öğrenci üzerindeki etkisini takip eden bir eğitim-öğretim süreci planlanması ve uygulanması oldukça önemlidir (Gürşimşek, 2003). Ailenin çocuk üzerindeki etkisinin çok fazla olduğu bu dönemde sınıf öğretmeni ile ailenin iletişim bağlarının güçlü olması çocuğun akademik, sosyal ve duygusal basamaklarda gelişiminin desteklenmesi bakımından oldukça önemlidir. Aile ile öğretmenin olumlu ve sağlıklı bir iletişim içinde olması çocuğun akademik başarısına da olumlu bir etki sağlayacak ve çocuğun okulda kazandığı istendik davranışları evde de pekiştirilerek öğrenmesinde kalıcılık sağlanacaktır (Altun, 2009).

Birden fazla boyutu olan eğitimin önünde sonunda öğrenme temeline dayandığı gözden kaçırılmamalıdır. Çocuğun ailesinde örtülü biçimde başlayan eğitim süreci sonrasında ise planlı ve programlı bir şekilde okulda devam eder. Öğrencinin öğrenim hayatında başarılı bir şekilde yer almasını isteyen aileler öğrencilerinin öğretmeni ile iletişimlerini canlı tutmalıdır (Seven & Engin, 2010). Ailenin eğitime aktif katılımını sağlamak için ise öğretmen ile sağlıklı iletişim kurması gerekmektedir (Kim, Sheridan, Kwon, & Koziol, 2013).

Öğrenciye istendik davranışlar kazandırmakla yükümlü olan okul tek başına yeterli değildir, okulda kazanılan tutum ve davranışların kalıcı olması ve öğrenci tarafından toplumsal yaşama transfer edilebilmesi için eğitim-öğretim sürecine ailenin desteği de oldukça önemlidir (Gümüşeli, 2004). Öğrencinin okulda gerçekleştirdiği faaliyetlerin anlam kazanması ve çocuğun yaşamında istendik değişiklikler oluşturması, okul yönetimi ve sınıf öğretmenin veli ile iş birliğine gitme konusundaki tutumuna bağlıdır (Varış, 1981). Sınıfta istenmeyen bir davranış gördüğünde sınıf öğretmeni öğrencinin ailesi ile yardımlaşmalı ve istendik olmayan davranışı aile ile iş birliği içinde söndürmelidir (Çayak & Ergi, 2015).

Aile ve okulun çocuğu hayata ve geleceğe hazırlamak konusunda birbirine benzeyen amaçları vardır. Dolayısı ile bu iki müessesenin birbiri ile iletişim halinde olması oldukça doğaldır (Argon & Kıyıcı, 2012). 1986'da Bronfenbrenner tarafından geliştirilen "Ekolojik Sistemler Kuramı"nda çocuğun çevresi ile girdiği etkileşim ve çevre değişkeninin etkisi ile çocuğun değişimi ve gelişiminden bahsedilmektedir. Merkezinde çocuğun bulunduğu kuramda çocuğun çevresinde birbirini saran katmanlar bulunmaktadır. İlk katmanı gündelik hayatında iletişim kurduğu insanlar bulunur. Çocuğun gelişiminde en büyük etkiye sahip olan yer burasıdır. Katmanı oluşturanlar ise aile, arkadaşlar ve okuldur (akt.Doğan, 2010). Farklı ortam ve özellikler barındırmalarına rağmen aile-çevre ve okul üçgeni ortak paydada birleşerek öğrencinin eğitimi ve öğrenimini sağlamaktadır. Birbirlerinden bağımsız gibi görünseler de aslında aktif bir ilişki içindedirler. Üçü de

birbirinden etkilenmekte ve birbirlerini etkilemektedirler. Çocuğun hayatında eğitim-öğretimin istendik seviyeye getirilebilmesi için, üç ortamın birbiri ile olumlu iletişime sahip olması gerekmektedir. Özellikle öğrenci ailesinin sınıf öğretmeni ile geliştireceği ilişki ne kadar erken olursa, öğretmenin aileden göreceği destek o denli artacağından, öğrencinin akademik başarısı bu durumdan da o denli olumlu etkilenecektir (Christenson, 2004; Crites, 2008).

Veli katılımı; öğrencisinin ilerlemesini izleyen, verilen ödevleri ile ilgili öğretmene sorular soran, öğretmen ile sürekli ve faydalı bir iletişim halinde olduğu için bunu bir süreç yayan velinin eğitim sürecindeki yeri olarak tanımlanabilmektedir (Knisely, 2011). Demircan (2012) ise ortak hareketin zorunlu olduğu sosyal bir süreç olduğu konusunun altını çizmektedir. Öğrencinin hayata dair deneyimlerinin gelişim içinde olduğu, etkili iletişim sayesinde okul programlarının çeşitlilik gösterdiği ve velilerin eğitim sürecine katılarak öğrencinin her yönden desteklendiği sistematik yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Cömert & Güleç, 2004). Tanımlardan çıkan nihai sonuç ise velinin aktif katılımının eğitime olumlu katkılar sağlayacak olmasıdır. Çocuğun eğitim-öğretim sürecine velinin aktif katılımının önemi çağdaş eğitim anlayışında günbegün artmaktadır. Aile ve öğretmenin iş birliğine giderek öğrencinin eğitim sürecini iyileştirmesi, çağdaş eğitimin bir gereğidir (Grolnick & Slowiaczek, 1994). Velilerin bu yolda öğretmen ve okul yönetimi tarafından desteklenmesi ve doğru yönlendirilmesi hem veli katılımını artıracak hem de var olan eğitimin niteliğini artıracaktır (Kaya & Bacanlı, 2016). İlkokul dönemi öğretmen ve veli arasında kurulacak olan iş birliği için kritik dönem olarak görülmektedir. Veliler okul ile öğretmeni bu dönemde özdeşleştirmekte olduğu için bu aşamada sınıf öğretmenine oldukça büyük sorumluluklar düşmektedir (Karaca & Karaca, 2020). Ayrıca kaliteli bir öğretmen-veli ilişkisi öğrencinin akademik başarısını artıracığı gibi çocuğun olumlu davranışlar sergileme olasılığını da güçlendirmektedir (Koç, 2018). Velilerin okulun işleyiş sürecine ve öğretmenlere müdahale etmeden katılması oldukça önemlidir. Bunun için okul yönetimi ve sınıf öğretmenlerinin sınırlarını iletişimin en başında net olarak belirlemesi ve açıkça veliye belirtmesi gerekmektedir. Aksi halde velinin öğrenci eğitimine aktif katılımı veli baskısına dönüşmektedir (Babaoğlu, Çelik, & Nalbant, 2018; Şenaras & Çetin, 2018).

Sınıf öğretmeni ve aile arasında oluşan iletişimin güçlenmesi için karşılıklı güven ve iş birliğine dayandırılması gerekmektedir. Bunun için öğretmenlerin velileri bu iletişim hali için desteklemesi gerekmektedir. Ortaya çıkacak bu pozitif iletişim ilişkisinden öğrencinin öğrenme düzeyi ve genel manada eğitim hayatı olumlu etkilenecektir (Aral, Kandır, & Can, 2000; Eroğlu & Demiray, 2008; Sarıtaş, 2005). Ebeveynleri ve öğretmeni arasında kurulan ilişkinin yönü, öğrenciyi her açıdan etkiler. Bunların içinden akla ilk gelen ve en önemli olanı; öğrencinin akademik başarısındaki artış olacaktır. Bundan sonra çevresi ile iletişiminin yani sosyal becerilerinin iyileşmesi gelir. Ayrıca duygusal zorlanmalar yaşıyor ise bunlarda da gözle görülür iyileşmelerden de bahsetmek mümkün olacaktır. Konunun özüne değinmek gerekirse; öğrencinin bilişsel, sosyal ve psikolojik gelişiminde, velilerinin onların eğitim hayatına aktif katılımının sağlanması oldukça önemlidir (Kim, Sheridan, Kwon, & Koziol, 2013).

Çocukların ne kadar ve nasıl sosyalleşeceğini önemli ölçüde ailelerinin sosyoekonomik düzeyleri belirlemektedir. Bu yüzden okulda öğretilen ile evde gizil şekilde öğrenilenler farklılaşabilmektedir. “Okul Şoku” olarak kavramsallaşan bu durum, öğrencilerde davranış sarsıntısına neden olmaktadır (Ergun, 1994). Çocuğun ailesinde ve okulunda öğrendiği bilgiler birbiri ile bağlantılı, uyum içinde ve birbirlerini tamamlar nitelikteyse öğrencinin akademik başarısının artmasından söz etmek mümkün olur. Okul şoku yaşayan çocuk ise maalesef başarısızlıkla tanışacaktır. Öğrencileri okul şokundan korumak için okul ile aile arasında pozitif ilişkiler geliştirilmelidir (Sönmez, Senemoğlu, Şahin, & Tezcan, 2000). Okul ile aile arasında yetersiz iş birliği, eğitimde kaliteyi ve niteliği düşürücü bir etki göstermektedir. Okul ve aile arasındaki görüş ayrılıkları bu iletişim bozukluğunun en büyük sebebi olmaktadır. Maalesef bu durum tek tarafın çabaları ile çözülebilecek bir problem değildir. Çözüm için karşılıklı çaba göstermek, birbirini anlamaya çalışmak gerekmektedir (Balkar, 2009). Ayrıca olumsuz veli iletişimine sahip olan öğretmenler kendilerini mutsuz, yalnız bırakılmış ve çaresiz hissetmekte ve performans ve motivasyon kaybına uğramaktadır (Özdoğru, 2021). Bolat (2012)

öğretmenlerin veliler ile iş birliği yapmadıkça sürdürülebilir bir başarı elde edilemeyeceğini ve bu durumdan öğrencinin zarar göreceğinin altını çizmektedir. Binbir Gözcü (2018) gerçekleştirdiği çalışmada, ailelerin öğretmenlerle gerçekleştirdiği iletişim ve iş birliği (aile katılımı) ile öğrencilerinin sosyal becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ortak amaç ve hedeflere sahip olan öğretmen ve velinin bulunduğu okullarda aile katılımı artmakta ve öğretmen ile veli arasındaki iletişim olumlu yönde ilerlemektedir (Ünal Acar, 2021).

Veli ile olumlu iletişim geliştirmenin öğrencinin akademik başarısı yanında sosyal, kültürel ve psikolojik gelişmesini de desteklediği açık bir durum iken sınıf öğretmenleri ile veliler arasında birtakım iletişim problemleri yaşanmaktadır. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğrenci velileri ile iletişimlerinde karşılaştıkları sorunlar incelenecek ve çalışmanın sonunda bu sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir. Ayrıca genel bir değerlendirme yapılarak aşağıdaki sorulara da cevap aranmıştır:

- i. Sınıf öğretmeni ve veli arasındaki iletişimin amaçları nelerdir?
- ii. Öğretmenler velilerle iletişim kurmak için hangi araçları kullanılmaktadırlar?
- iii. Öğretmenler ile velileri arasında varsa, sıklıkla karşılaşılan iletişim problemleri nelerdir?
- iv. Veli-öğretmen iletişiminde ailenin sosyoekonomik değişkenleri nasıl etkili olmaktadır?

Türk toplumunda çocuğun ilköğretim eğitiminin güçlü olduğunu ifade etmek için “Temeli sağlam.” tabiri kullanılmaktadır. Çocuk, bir üst eğitim kurumuna geçtiği zaman yanında ilköğretim almış olduğu eğitimi de götürecektir. Yanında götüreceği eğitimin kalitesini de yalnızca sınıf öğretmenin bilgisi aktarma becerisine bağlamak doğru değildir. Öğretmenin öğrenci velisi ile iletişimi de çocuğun eğitiminde oldukça önemlidir çünkü güçlü bir öğretmen-veli iş birliği, öğrencinin sorunlarını (henüz sorun oluşmadan bile) çözecek niteliktedir. Olumlu bir öğretmen-veli iletişimi çocuğun tüm gelişim basamaklarını (bilişsel, sosyal, kültürel, psikolojik) ileri bir seviyeye taşıyacaktır (Tutar, 2003). Gerçekleştirilen bu çalışma ile öğretmen ve öğrenci velisinin iletişiminin amacı, iletişimlerdeki olumlu ve olumsuz algıları ve ailenin sosyoekonomik değişkenlerinin öğretmen ile iletişimine nasıl etki ettiği belirlenecek ve benzer bir konuda araştırma gerçekleştirecek kişilere bazı önerilerde bulunulacaktır. Getirilen önerilerin velileri ile iletişim problemi yaşayan sınıf öğretmenlerine yol göstereceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın deseni

Bu araştırma tarama modelinde bir durum çalışmasıdır. Yıldırım ve Şimşek (2018), durum çalışmalarının nasıl ve niçin sorularına odaklanarak bir olay veya olguyu derinlemesine incelemeyi mümkün kıldığını belirtmektedir. Best ve Kahn (2017) ise mevcuttaki durumu açıklayan, etkenler arasındaki ilişki ağını inceleyen ve durumdaki değişim ile gelişimi gösteren bir yaklaşım olduğunu ifade etmektedir. Bu çalışma, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayanarak velileri ile iletişimlerini değerlendirmeyi amaçladığından nitel çalışma olarak gerçekleştirilmiş ve durum çalışması olarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışma grubu

Bu çalışma 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Ankara ili kamu ilk okullarında görev yapan ve çalışmaya gönüllü katılım sağlamış 10 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmanın yürütüldüğü öğretmenlerin kişisel bilgilerine bakıldığında; 8'inin kadın 2'sinin erkek olduğu; 6'sının 30-40 yaş arasında, 4'ünün 41-50 yaş arasında olduğu; 1'sinin 10 yıldan az, 8'inin 11-20 yıl arası ve 1'inin de 20 yıldan fazla mesleki kıdeme sahip olduğu; 6'sının lisans, 4'ünün ise yüksek lisans derecesine sahip oldukları görülmektedir.

Veri toplama araçları

İlgili alan yazın incelendiğinde araştırmının doğasına en uygun tekniğin görüşme olduğuna karar verilmiştir. Bu teknik nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Patton (2002)'a göre görüşmenin amacı kişinin iç dünyasına girerek olayları, onun bakış açısından anlamaya çalışmaktır. Görüşme tekniği ile kişinin niyetleri, deneyimleri, yorumlamaları gibi dışarıdan direkt olarak gözlemlenemeyen süreçleri anlamaya, yorumlamaya çalışırız.

Çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerine yöneltilmesi için araştırmacılar tarafından 6 adet açık uçlu soru hazırlanarak yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Formdaki soruların araştırmının amacına hizmet edip etmediğini belirlemek adına Eğitim Bilimleri alanında uzman öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Uygulamaya başlamadan önce pilot bir uygulama gerçekleştirilmiş ve bu sayede eksikler belirlenmiştir. Pilot uygulama esnasında ikinci soruda bulunan “İletişim için en sık tercih ettiğiniz kanallar nelerdir?” ifadesi öğretmenler tarafından açık ve anlaşılır bulunmadığı için soru “Veli ile iletişimde en çok hangi araçları kullanıyorsunuz?” olarak değiştirilmiştir. Böylece görüşme formuna son şekli verilmiş ve çalışma grubunu oluşturan öğretmenlere uygulanmıştır.

Verilerin toplanması ve analizi

Nitel çalışmalarda söz konusu olan geçerlik ve güvenilirlik nitel çalışmalarda daha farklı ele alınmaktadır (Yaşar, 2018). Bu tür çalışmalarda araştırmacılar geçerlik ve güvenilirlik kavramlarını araştırmının sonuçlarına inanılabilirlik olarak değerlendirmiş ve araştırmının niteliğini gösteren en önemli unsur olduğunu ifade etmişlerdir (Daymon & Holloway, 2003; Yıldırım K. , 2010). Lincoln ve Guba (1982)'nın araştırmacıların araştırma sonuçlarına okuyucuları nasıl ikna edecekleri konusunda sordukları soru üzerine nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik kavramları önem kazanmış ve sonrasında pek çok araştırmacı bu konu üzerinde çalışma gerçekleştirmiştir (Denzin & Lincoln, 2005; Glesne, 2011). Öznel olmaları ve geçerlik ile güvenilirliklerinin düşük olması sebepleriyle eleştiri alan nitel araştırmalarda bu kavramlar nicel çalışmalardan daha farklı ele alınmalıdır (Arastaman, Öztürk Fidan, & Fidan, 2018). Nitel araştırmaların doğası deneylere ve istatistiki hesaplamalara dayanmamaktadır (Brink, 1991). Nitel araştırmalarda kullanılacak desenin, sorunun özüne inildikçe yeni sorgular gerçekleştirmeye fırsat verecek esneklikte olması gerekmektedir (Patton, 2002). Sosyal kurmacı araştırmalar bu sebeple geçerlik ve güvenilirlik kavramlarının yerine güven duyulabilirlik kavramının kullanılmasını önermektedir (Creswell & Miller, 2000).

Araştırmada çalışma grubunun görüşme formundaki sorulara verdikleri cevaplar, orijinal halleri korunmak suretiyle araştırmacı tarafından kısaltılmıştır. Covid-19 salgınından dolayı yüz yüze görüşmeler hastalığın seyrinde olumsuzluk oluşturabileceğinden, iletişim telekonferans ile sağlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin her biriyle ayrı ayrı görüşülerek ortalama otuz dakika süren mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Görüşme sırasında gereken noktalarda araştırmacı tarafından notlar alınmış, izin veren katılımcıların cevapları ise ses kaydı ile kaydedilmiştir. Katılımcıların görüşlerini sakınmadan, özgürce ifade edebilmeleri için gerçek isimleri belirtilmeyerek katılımcılar, Ö1, Ö2 şeklinde kodlanmıştır.

Toplanan verileri betimsel analize tabi tutularak analiz edilmiştir. Bu yöntemde temel amaç verileri açıklayabilecek kavram ve ilişki ağlarına ulaşmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2018).

BULGULAR

İletişimin Amacına Dair Bulgular

Çalışma grubuna yöneltilen “Veli ile iletişiminizi öncelikle hangi amaç üzerine temellendiriyorsunuz?” sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1 Öğretmenlerin Velileri ile Kurdukları İletişimin Amacına Dair Bulgular

Kategori	f
Çocuğun gelişim alanlarını desteklemek	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10
Akademik başarıyı artırmak	Ö4, Ö6, Ö8, Ö9
Sınıf içinde istendik olmayan davranışları söndürmek	Ö3, Ö5, Ö10
İşbirliği yoluna giderek veli katılımını artırmak ve öğrenciyi her alanda desteklemek	Ö1, Ö2, Ö10

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin velileri ile en çok çocuğun gelişim alanlarını desteklemek amacıyla iletişim kurdukları (n=8) görülmektedir. Bu soruyu Ö1 ve Ö7 benzer olarak cevaplandırmıştır ve düşüncelerini “Çocuğun maksimum yararı amacıyla temellendiriyorum. Çocuğun tüm gelişim alanlarını desteklemek, velinin desteğini ve yardımını alarak çocuğun daha hızlı ve etkili gelişimini sağlamak için.” şeklinde ifade etmişlerdir. Bu konuda Ö8 “Öğrencinin tüm gelişim alanlarında ona destek olabilmek ve karakterini sağlam yapılar üzerine kurmak üzere temellendiriyorum.” şeklinde görüş belirtmiştir. Ö6 ise “Öğrencinin başarısını artırmak ve karakterini temellendirmek amacıyla kuruyorum.” ifadesi ile velileri ile iletişimlerini öğrencinin akademik başarısını artırmak amacıyla kurduğunu ifade etmiştir. Velileri ile iletişim amaçları sınıf içinde istendik olmayan davranışları söndürmek olan Ö3 ve Ö5 birbirlerine benzer ifadelerle bu soruyu “Öğrencinin eğitim sürecindeki eksiklikleri ve/veya varsa davranışsal radikal değişiklikleri izlemek ve değiştirmek için ailesiyle birlikte hareket edebilmek amacıyla kuruyorum.” şeklinde cevaplamışlardır. İletişimlerini iş birliği kurarak eğitime veliyi de katmak ve öğrencinin gelişim alanlarını desteklemek amacıyla kuran Ö2 ise bu soruyu “Öğrencinin tüm gelişim alanlarını desteklemek amacıyla iş birliği üzerine temellendiriyorum. Velinin de eğitim ortamına katılmasını sağlamak istiyorum.” ifadeleri ile cevaplamıştır.

İletişim Araçlarına Dair Bulgular

Çalışma grubuna yöneltilen “Veli ile iletişimde en çok hangi araçları kullanıyorsunuz?” sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2 Veli ile İletişimde Kullanılan İletişim Araçlarına Dair Bulgular

Kategori	f
Telefon ve Bilgisayar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10
Toplu görüşme sağlayan sosyal programlar (whatsapp, facebook...)	Ö1, Ö2, Ö7, Ö8, Ö10
Yüz yüze iletişim	Ö5, Ö6, Ö9
Bilgi mektubu, sms	Ö1, Ö7

Tablo 2’deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin velileri ile en çok telefon ve bilgisayar aracılığı ile iletişim kurdukları (n=8) görülmektedir. Öğretmenlerin yüz yüze görüşmek yerine en çok bu kanalları tercih etme sebeplerinin Covid-19 salgınının yüz yüze görüşme yapmayı riskli hale getirmesi olduğu düşünülmektedir.

Öğretmen-Veli İletişiminde Yaşanan İletişim Problemlerine Dair Bulgular

Çalışma grubuna yöneltilen “Velilerinizde en sık hangi konu/ konular hakkında iletişim problemi yaşıyorsunuz?” sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 3’te gösterilmiştir:

Tablo 3 Veli ile İletişimde Yaşanan Problemlere Dair Bulgular

Kategori	f
Güvenlik endişesinden kaynaklanan problemler	Ö3, Ö4, Ö7, Ö9, Ö10
Okulun ve sınıfın fiziki şartları ve istenen veli desteğinin görülmemesinden kaynaklanan problemler	Ö1, Ö5, Ö7, Ö10
Okul, sınıf ve tuvaletlerinin hijyeninden endişe edilmesinden kaynaklanan problemler	Ö2, Ö6, Ö8
Sınıfın teknolojik donanım eksikliğinden kaynaklanan problemler	Ö1, Ö4

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin velileri ile en çok güvenlik endişesinden kaynaklanan iletişim problem (n=5) yaşadığı görülmektedir. Bu problemlerde öne çıkan öğretmen görüşlerinden bahsedilecek olursa, Ö3 "Okulumuzda 7/24 duran bir güvenlik görevlisi olmaması bazı velilerimizi endişe ettiriyor. Günümüz şartlarında çocukları için endişelenmelerini anlıyorum, hak da veriyorum ancak bu benim çözebileceğim bir problem değil." ifadeleri ile düşüncesini dile getirmiştir. Okulların güvenlik görevlisi istihdam etmeleri ancak okul yönetiminin karar verebileceği bir durumdur. Bu konuda öğretmenin veliler ile iletişim problemi yaşamasının yersiz olduğu düşünülmektedir. Bu kategoride başka bir katılımcı Ö9 "Okula giriş ve çıkışların kontrolsüz olmasından rahatsız olan velilerimle bazen bu konuda iletişim problem yaşayabiliyorum. Onlara bu problemi çözemeyeceğimi kendilerine sadece rehberlik edebileceğimi söyleyerek bu konuda kimlerle iletişim kurmaları gerektiğini söylüyorum." ifadesi ile düşüncesini dile getirmiştir. Benzer bir şekilde, Ö5 "Okul bahçesinin küçük olması sebebiyle teneffüslerde çocuklar arasında itiş kakış yaşanması bazı velilerle problem yaşamamıza sebep oluyor." ve Ö10 "Bazı velilerle kantinde oluşan kalabalık ve yaşanan itiş kakış sebebiyle problem yaşayabiliyorum." ifadeleri ile velilerle okulun fiziki şartlarından kaynaklanan iletişim problemi yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Güvenlik görevlisi probleminde olduğu gibi okulun fiziki şartlarında da öğretmenin problem çözebileceği bir yetkisi bulunmamaktadır. Öğretmenin yetki ve sorumlulukları dışında kalan veli istek ve görüşleri veliler ile sınıf öğretmeni arasında iletişim problemi yaratmaktadır. Öğretmen ile veli arasında yaşanan bir diğer iletişim problemi de okul, sınıf ve tuvaletlerinin hijyeninden endişe edilmesinden kaynaklanmaktadır. Örnek olarak Ö6 "Bazen temizlik konusunda problem yaşayabiliyorum." şeklinde görüş belirtmiştir. Benzer olarak Ö2 "Bazen okul tuvaleti sebebiyle problem yaşayabiliyoruz. Görevim olmasa da kendimi sınıfımın genel temizliğinden sorumlu tutuyorum ve bazen kendim de temizliyorum ancak sanırım veliler okul tuvaletlerini de benim temizlemem gerektiğini düşünüyor" ifadeleri ile düşüncesini dile getirmiştir. Sınıf ortamının temizliği eğitime hazırlık aşamasında önemli olsa da diğer problemlerde olduğu gibi bu konuda da öğretmenin görev ve sorumluluğu bulunmamaktadır. Kaldı ki öğretmenlerden bir tanesi sınıfını kendisinin temizlediğini de dile getirmiştir. Diğer konularda olduğu gibi söz konusu temizlik olduğunda da velilerin sınıf öğretmeni ile değil okul yönetimi ile görüşmeleri gerekmektedir. Sınıfın teknolojik yetersizliklerinden kaynaklanan iletişim problemlerine örnek görüş olarak Ö4 "Herkes okuldan şikâyet ediyor ancak elimi taşın altına koyayım, öğretmenim sınıfımız için alabileceğimiz bir şey var mı diyen yok. Evet okulumuz küçük ve veli başışları istenen düzeyde değil. Sınıfımda bilgisayar ve yazıcı olsa her şeyimiz daha kolay olur. Sınıf mevcudu kadar kendi evimde bilgisayardan çıktı almam mümkün değil. Velilere bunu söylediğim zaman okul alsın her yer bangır bangır söylüyor okullara para vermeyin diye, bizden bir şey isteyemezsiniz diyorlar ancak kazın ayağı öyle değil maalesef." ifadesi ile düşüncesini dile getirmiştir. Öğrenci velilerinin okulun fiziki donanımını temin etmesinde bir görev ve sorumluluğu bulunmamakla birlikte kendilerinden bu anlamda destek beklenmektedir. Öğretmenlerin velilerden maddi anlamda destek beklemesi bazı veliler tarafından farklı algılanmakta ve bu olumsuz algılamadan kaynaklanan ters ve aksi cevaplar öğretmenler ile iletişim problemlerine neden olmaktadır. Merkez teşkilatın okullara ayırdığı bütçeyi artırması ve okulların

donanım problemlerini tamamen çözmesi veliler ile öğretmenler arasında bu konuda yaşanan iletişim problemlerini çözeceği düşünülmektedir.

Çalışma grubuna yöneltilen “Ailenin sosyokültürel ve ekonomik yapısı velilerle sorun yaşamınıza sebep olmaktadır mıdır? Bunlar nelerdir, bu sorunlara karşı çözüm önerileriniz var mıdır?” sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4 Ailenin Sosyokültürel ve Ekonomik Yapısının iletişime Etkisine Dair Bulgular

Kategori	f
Eğitim konusundaki bilinçsizlikten kaynaklanan problemler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9
Eğitim materyali temin edilememesinden kaynaklanan problemler	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö10
İletişim kurmanın zor olduğu veli profillerinden kaynaklanan problemler	Ö2, Ö8, Ö9
Kültür farklılıklarının sebep olduğu problemler	Ö7, Ö10

Tablo 4’teki veriler incelendiğinde sınıf öğretmenleri velileri ile en çok eğitim konusunda bilinçsizlikten kaynaklanan problemler (n=7) yaşadığı görülmektedir. Bu görüşe sahip katılımcılardan Ö3 “İlkokul eğitiminin ne kadar kritik ve önemli olduğundan bi haber olan bazı velilerimle çocuklarını önemsemedikleri için problem yaşıyorum. Hatta sadece bu konuda iletişim problemini çıkartan taraf bazen ben olabiliyorum. Çocuklarını ve onların eğitimini önemsemeyen velilerimi öncelikle eğitim konusunda bilinçlendirmek için sene başında bazı etkinlikler düzenliyorum.” ifadeleri ile düşüncelerini dile getirmiştir. Birbirine benzer ifadeler kullanan Ö4 ve Ö6 bu hususta “Ailenin eğitimi sadece okula bırakması, evde okulu destekleyecek faaliyetler yapmaması problem teşkil ediyor.” görüşünü dile getirmişlerdir. Okulda kazanılan istendik davranışların evde pekiştirilmemesi eğitimin kalitesini olumsuz etkilemektedir. Velilerin öğretmenlerle iş birliği yaparak okulda kazandığı davranışları evde desteklemesi önemlidir. Veli tarafından desteklenmeyen öğretmen, eğitim sürecinde kendisini yalnız hisseder ve iş motivasyonu bu durumdan olumsuz etkilenir. Öğretmenin motivasyon kaybı ise veli ile iletişimini de olumsuz etkiler. Bir diğer görüş olarak Ö8 “Velinin eğitim seviyesinin düşük olması ve ekonomik sıkıntıları problemlere sebep olabiliyor. Velilere çocuk yetiştirme konusunda bilgilendirmeler yapılması faydalı olabilir.” şeklinde görüş belirtmiştir. Velileri ile eğitim materyali temin edilememesinden kaynaklanan iletişim problemleri yaşayan Ö1 “Ailenin ekonomik durumu sebebiyle ders için gereken materyalleri zamanında temin edememesi problemlere yol açıyor. En önemlisi öğrencinin moral ve motivasyonunu olumsuz etkiliyor. Bu materyaller çok büyük maddi bir külfet gerektirmese de öğrencinin morali bozuluyor, boynu bükülüyor. Ancak maddi durumu iyi olan velilerimizle o öğrencilere hissettirmeden bu sorunu henüz başlamadan çözebiliyoruz Burada iyi bir sınıf içi veli iletişimi olması ve velilerin sınıfın bütününe desteklemesi çok önemli. Sosyokültürel olarak ise, velinin eğitime bakış açısı önem arz ediyor. Her şeyi okula ve öğretmene bırakırsa, evde desteklenmeyen eğitim havada kalıyor. Velinin eğitime bakış açısını bilmek gerek. Eğer yapıcı bir tutumu yoksa bilgilendirici eğitimlere katılması sağlanabilir.” ifadeleri ile görüşünü dile getirmiştir. Benzer olarak Ö2 “Ders içi/dışı materyallerin yeterli ve zamanında edilememesi ve velinin çocuğunun eğitimini desteklemesi gerektiğini fark edememesinden dolayı zaman zaman sorun yaşıyorum. Öğretmenlere zaman zaman olduğu gibi velilere de bilgilendirici seminerleri zorunlu kılmak yararlı olabilir.” ifadesi ile velileriyle hem eğitim konusundaki bilinçsizliklerinden hem de ders materyallerini temin etmemelerinden kaynaklanan iletişim problemi yaşadığını belirtmiştir. Ö4 bu hususta “Eğitim düzeyi düşük, nerede ve nasıl konuşacağını bilmeyen velilerle muhatap olmak bazen can sıkıcı durumlar yaşatabiliyor. Bunun için velilere yönelik iletişim kurma gibi temel eğitimler verilebilir. Maddi problemler yaşayan velilerin aile içinde sıkıntıları çocuklarına sirayet edebiliyor. Burada sıkıntılı süreç geçene kadar kurum ve kuruluşlardan yardım isteyerek aile ekonomisine yardımcı olunabilir ancak bunu da kötüye kullanan veliler gördüm maalesef.

Bazen iyi bir ekonomi sahibi veli de problem yaşamamıza neden oluyor. Ahkam kesen, parasıyla öne çıkmaya çalışan velilerimiz de oluyor maalesef.” şeklinde görüş belirterek olaya farklı bir boyut daha açıp maddi durumu iyi olan velileri ile de iletişim konusunda bazı problemler yaşadığını ifade etmiştir. Velileri ile iletişim kurmanın zor olduğu veli profillerinden kaynaklanan iletişim problemleri yaşayan Ö8 “Bu sebeplerden dolayı iletişim problemi yaşadığımız oluyor. Çok çocuklu velilerde/vardiyalı çalışan velilerde zaman kısıtlılığundan kaynaklı sorunlar yaşıyorum. Eğitim-öğretim yılı başında velilerle bir toplantı yaparak kendimi, onlardan ne beklediğimi açık olarak anlatıp onlarla iş birliğine gidersek nasıl daha etkili yol alabileceğimi anlatarak ve onlarla karşılıklı kural belirleyerek sene içinde yaşanacak sorunların minimuma indiğini söyleyebilirim.” şeklinde görüş bildirmiştir. Ö2 ve Ö9 “Anne-baba ikisi de çalışınca acil bir durum olduğunda gelmeleri sıkıntı olabiliyor. Bir de boşanmış aile ebeveynlerinde problem yaşıyorum. İki taraf birden ilgi bekliyor. Çözümü pek yok gibi.” görüşünü bildirmişlerdir. Velileri ile kültür farklılıklarının sebep olduğu iletişim problemleri yaşayan Ö7 “Sınıfta farklı uyruklardan iki öğrencim var. Aynı uyruğa sahip velilerimle bile kültür farklılığından dolayı iletişim kurmakta bazen zorlanırken mültecilerle iletişim problemi yaşanmaması mümkün olur mu? Bilhassa dil konusu problem oluyor. Türkçeyi bildiklerine eminim ancak ısrarla Türkçe konuşmayı reddediyorlar. İşlerine geleni bal gibi anlıyorlar ancak işlerine gelmediğinde (ne hikmetse) dediklerimi bir türlü anlamıyorlar.” şeklinde görüş belirtmiştir. Bu kategoride bir diğer görüş sahibi Ö10 “... Doğulu bir öğrencim var. Ailesinin aksanına alışmakta epey zorlandım. Daha önce de Doğulu öğrencilerim olmuştu ancak onların ailesiyle iletişim konusunda en azından şive bakımından problem yaşamamıştım. Bu ailenin değişik bir aksanı var ve anlamakta gerçekten zorlanıyorum. Dediklerini anlamadığım için bazen iki üç kere tekrar ettiriyorum ancak bu hem hoş bir durum olmuyor hem de ailenin benden uzaklaştığını hissediyorum. Özellikle öğrencimin annesi iletişime çok kapalı. Başlarda tek başına bile okula gelemiyordu, (daha önce tek başına dışarı çıkmadığı için muhtemelen tedirgin oluyor) neyse ki bu problemi aylar içerisinde çözdük.” şeklinde bir görüş belirtmiştir. Bu görüşlere bakılarak kültür ve dil farklılığının velilerin öğretmenle iletişiminde bazı problemlere sebep olduğu görülmektedir. İnsanların birbirlerini anlayıp sağlıklı bir iletişim kurabilmeleri için kendilerini doğru ifade etmeleri gerekmektedir ancak kültür ve dil farklılıklarının buna engel olduğu ve iletişimi olumsuz etkilediği görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sınıf öğretmenlerinin velileri ile iletişimlerini değerlendirmek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara göre yapılan tartışmalar aşağıda verilmiştir.

Görüşme formlarından elde edilen veriler analiz edildiğinde sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurmaktaki birinci amacının öğrencinin kişiliğine ve akademik gelişimine katkı sağlamak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsinin konu hakkında farklı görüşü bulunsa da en temelde var olan amaç, öğrencinin gelişim basamaklarının olumlu yönde desteklenmesi ve akademik performansının artırılmasıdır. Kaplan (2002) gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında ailelerin iletişime açık olmasının ve öğretmen ile olumlu iletişim içinde olmasının öğrencinin akademik başarısını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. İletişimin yönünü ve derecesini belirleyen şey iletişimin kurulma amacıdır. Dolayısı ile öğretmen ve velinin ortak bir amaçta birleşmesinin iletişimin kuvvetini artıracağı düşünülmektedir. Kılıç (2009)'ın gerçekleştirmiş olduğu çalışmada, öğretmen-veli iletişiminin büyük oranda öğrencilerin başarı ve başarısızlığının oluşturduğu tespit etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin velileri ile olumlu ve sağlıklı bir iletişimde olmasının öğrenciyi bilişsel, sosyal ve akademik alanlarda olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

İkinci bölümdeki veriler analiz edildiğinde, öğretmenlerin velileri ile çoğunlukla telefon ve bilgisayar aracılığı ile iletişim kurduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yıldırım ve Dönmez (2008) yaptığı çalışmada elde ettiği bulgulara göre öğretmenlerin velileri ile çoğunlukla yüz yüze görüştüğü sonucuna ulaşmıştır. İki araştırmanın sonuçları arasındaki farklılığı Mart 2020'den itibaren ülkemizde de görülmeye başlanan Kovid-19 salgını olduğu düşünülebilir. Kovid-19 salgını insani tüm ilişkileri sekteye uğrattığı gibi öğretmen ve

velinin yüz yüze iletişimini de kısıtladığı ve ikili arasındaki iletişimin daha çok çevrim içi ortamlara ve telefona kaydığı söylenebilir. Bu durum Aydemir (2021)'in yaptığı araştırma sonucunda görülen, öğretmen-veli iletişiminin sıklıkla telefon ortamında yapılması sonucu ile desteklenmektedir.

Katılımcıların üçüncü bölüme verdiği cevaplardan yola çıkarak elde edilen veriler analiz edildiğinde, öğretmenler ile veliler arasında en çok okulun fiziki koşulları ve okulun genel temizliğinde görülen aksaklıklar hususunda iletişim problemi yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ne var ki okulun fiziki şartlarının iyileştirilmesi de okulun temizliği de öğretmenin sorumluluğunda bulunmamaktadır. Bu konularda okul yönetimi ve bakanlık ile iletişim kurulması daha doğru olacaktır. Ayrıca öğretmenler velileri ile eğitim konusundaki bilinçsizliklerinden dolayı da iletişim problemi yaşamaktadır. Bir diğer dikkat çeken problem ise velilerin maddi yetersizliklerinden dolayı eğitim materyali temin etmemesinden kaynaklanmaktadır. Aslan (1994), ailelerin sosyoekonomik seviyeleri bağlamında çocukların başarılı ve başarısız oldukları yönleri incelemiştir. Araştırmasında sosyoekonomik açıdan orta ve üst düzeylerdeki ailelerin çocuklarının okuldaki faaliyetleri ile yakinen ilgilendiği ancak alt düzeye mensup ailelerin çocuklarının okulu ve öğretmeniyle iletişim kurmaktan imtina ettiği sonuçlarına ulaşmıştır. Ailenin sosyoekonomik düzeyi, çocuğuna eğitim sürecinde sağlayabileceği imkânların en net göstergelerinden biridir. Ailenin sunduğu bu imkânlar ise çocuğun okuldaki performansını etkilemektedir. Kendisinden beklenen başarının görülemediği çocuklar genellikle sosyoekonomik olarak düşük statüye sahip, okul ile bağı kopuk velilerin çocukları olmaktadır (Ataklı, 1998).

Öneriler

Çalışma grubunu oluşturan katılımcılardan elde edilen bulgular ışığında sınıf öğretmenlerinin velileri ile iletişimlerinin kalitesini artırmak adına aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Sınıfta başarı düzeyi düşük öğrencilerin velileri ile daha sık iletişim kurularak ailenin eğitim sürecine aktif olarak dâhil edilmesi sağlanabilir.
- Başarı seviyesi düşük öğrencilerin velileri ile mümkünse birebir görüşmeler sağlanarak öğrenci velisinin diğer veliler içinde kendisini kötü, eksik hissetmesi engellenebilir.
- Öğretmenin sorumlulukları dışında (temizlik, fiziki ortam şartları) bir konuda veli ile tartışmaya girilmemeli ve veli doğru mercilere yönlendirilmelidir. Böylece baskılanmadığını hisseden veli ile iletişimin güçleneceği düşünülmektedir.
- Öğrenci velilerinin sosyoekonomik sınıflaması yapılarak düzeyi yetersiz aileler tespit edilebilir. Bu ailenin öğrencisi ders için ihtiyaç duyduğu materyaller Okul-Aile Birliği veya sınıfta duyarlı diğer veliler tarafından karşılanabilir. Bu durum eğitimde fırsat eşitliği ilkesini de destekleyecektir.
- Velilerin sosyal durumu değerlendirilerek öğrenci ailesinden görülen ilginin yetersiz kaldığı düşünüldüğünde öğretmen tarafından ev ziyareti gerçekleştirilerek bunun sebebi araştırılabilir. (Çok çocuklu aile, iki ebeveyni de çalışan aile, dağılmış aile) Yetersiz ilginin sebebini araştırmak veliye kendisini ve çocuğunu değerli hissettirecek ve öğretmen ile iletişimi olumlu yönde destekleyecektir.
- Eğitimde ailenin rolü ile ilgili sınıf velilerini bilgilendirici çalışmalar gerçekleştirilebilir. Ailenin çocuğun eğitim hayatında ne kadar önemli olduğunu fark etmesinin olumlu etkileri olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akmak, Ö., Neslitürk, S. ve Asar, H. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin "Veli" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 679-712.

Altun, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8 (2), 567-586.

- Altuntaş, B., Demirdağ, S. ve Ertem, H. (2020). Veli algılarına okul yöneticilerinin yönetim becerileri ile okul iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 254-269.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can, Y. (2000). *Okul öncesi eğitim ve anasınıfı programları*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Arastaman, G., Öztürk Fidan, İ. ve Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik: Kuramsal bir inceleme. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal of Education Faculty)*, 15 (1), 37-75.
- Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 80-95.
- Aslan, G. (1994). *İlkokul öğrencilerinin başarı ve başarısızlıklarında aile faktörü*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ataklı, A. (1998). *İlköğretimde yönetici davranışlarının öğretmenlerin verimliliğine etkisi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Aydemir, A. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ile öğrenci-veli iletişimi: Sosyal bilgiler öğretmenlerinin deneyimleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (2), 813-827.
- Babaoğlu, E., Çelik, E. ve Nalbant, A. (2018). İdeal öğrenci velisi üzerine nitel bir çalışma. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9 (1), 51-65.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile iş birliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 105-123.
- Best, J. W. ve Kahn, J. V. (2017). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. (O. Köksal, Dü., ve M. Durmuşçelebi, Çev.) Konya: Dizgi Ofset.
- Binbir Gözcü, S. (2018). *Aile- öğretmen iletişim ve işbirliği ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen ve veli görüşleri*. Eskişehir: (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Bolat, Ö. (2012, 11 22). *Veli ile öğretmen ilişkisi nasıl olmalı?* Hürriyet: <https://www.hurriyet.com.tr/veli-ile-ogretmen-iliskisi-nasil-olmalı-21985089> adresinden alındı
- Brink, P. J. (1991). Issues of reliability and validity. M. (. J. M. içinde, *Qualitative nursing research: A contemporary dialogue* (s. 164-186). Newbury Park, CA: Sage.
- Christenson, S. L. (2004). The family-school partnership: An opportunity to promote the learning competence of all students. *School Psychology Review*, 33 (1), 78-96.
- Cömert, D. ve Güleç, H. (2004). Okulöncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: Öğretmen-aile-çocuk ve kurum. *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 131-145.
- Creswell, J. W. ve Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory in to Practice*, 39 (3), 124-130.
- Crites, C. V. (2008). *Parent and community involvement: A case study*. New Castle: (Doctoral Thesis). Wilmington University, New Castle.
- Çalışkan, N. ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim . *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 1 (2), 69-82.
- Çayak, S. ve Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen veli işbirliği ile ilköğretim öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 6 (11), 59-77.

- Çayak, S. ve Ergi, D. Y. (2016). Öğretmen-veli işbirliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, (11), 59-77.
- Daymon, C. ve Holloway, I. (2003). *Qualitative research methods in public relations and marketing communications*. London: Rout Ledge.
- Demircan, A. (2012). *Ortaöğretim okullarında aile katılımı: Ölçek uyarlaması*. Kastamonu: (Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.
- Demirel, Ö. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme- öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Denzin, N. K. ve Lincoln, Y. S. (2005). Introduction: The Discipline and Practice of Qualitative Research. N. K. (Ed.) içinde, *The Sage Handbook of Qualitative Research (3rd)* (s. 1-32). Thousands Oaks, CA: Publications, Inc.
- Doğan, A. (2010). Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde akran zorbalığının incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 149-162.
- Engin, A. O. ve Aydın, S. (2010). Sınıf içi iletişimde öğretmenin rolü. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (16), 1-14.
- Ergun, M. (1994). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Eroğlu, E. ve Demiray, U. (2008). *Eğitim ortamlarında etkili iletişim ve boyutları*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Glesne, C. (2011). *Becoming qualitative researchers: An introduction (4th ed.)*. Boston, MA: Pearson.
- Grolnick, W. S. ve Slowiaczek, M. L. (1994). Parents' involvement in children's schooling: A multidimensional conceptualization and motivational model. *Child Development*, 237-252.
- Guba, E. G. ve Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal*, 30 (4), 233-252.
- Gutman, L. ve McLoyd, V. (2000). Parents' management of their children's education within the home, at school, and in the community: An examination of african-american families living in poverty. *Urban Review*, 1-24.
- Gümüşeli, İ. (2004). Aile katılım ve desteğinin öğrenci başarısındaki etkisi. *Özel Okullar Bülteni*, 14-17.
- Gürşimşek, I. (2003). Okul öncesi eğitime veli katılımı ve psikososyal gelişim. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 125-144.
- Hatipoğlu, A. ve Kavas, E. (2016). Veli yaklaşımlarının öğretmen performansına etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (4), 1012-1034.
- Hill, N. ve Taylor, L. (2004). Parental school involvement and children's academic achievement. *American Psychological Society*, 161-164.
- İşpir, D. (2002). Sınıf yönetiminde; öğrencilerle sağlıklı iletişim kurabilmenin ve olumlu sınıf ortamı yaratmanın rolleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 153-154.
- Kaplan, S. (2002). *İlköğretim I. kademe okul-aile işbirliği mevcut durum ve bir model önerisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri, İstanbul.
- Karaca, İ. ve Karaca, N. (2020). Sınıf öğretmenlerine göre öğretmen veli işbirliği (Sinop ili Boyabat ilçesi örneği). *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 27-35.
- Karan, M. (2019). *İlkokullarda velilerin eğitim sürecine katılımının incelenmesi (Sultanbeyli örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Kaya, Ö. ve Bacanlı, H. (2016). Eğitim yaşantısına ebeveyn katılım algısını açıklamaya yönelik bir model geliştirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 410-423.
- Kılıç., D. (2009). Yenilenen ilköğretim programlarında ailenin eğitim fonksiyonunun öğretmen ve veli görüşlerine göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 177-190.
- Kim, E., Sheridan, S., Kwon, K. ve Koziol, N. (2013). *Parent beliefs and children's social-behavioral functioning: The mediating role of parent-teacher relationships*. Canada: Faculty Publications from CYFS.
- Knisely, K. (2011, Mayıs 2). *Literature review: How much does parental involvement really affect the student's success.* pbworks.com: http://kniselymtt.pbworks.com/f/EDCI6300_kknisely_LiteratureReview.pdf adresinden alındı
- Koç, M. H. (2018). Veli görüşlerine göre veli öğretmen ilişkisi ölçeğinin geliştirilmesi ve veli öğretmen ilişkisinin incelenmesi . *Milli Eğitim Dergisi*, 47 (218), 55-76.
- Özdoğru, M. (2021). İlkokullarda öğretmen-veli ilişkisinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi* , 2 (1) , 68-76.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods (3rd ed)*. CA: Sage: Thousand Oaks.
- Sarıtaş, M. (2005). Öğretmen-veli görüşmelerinin yönetimi. M. Şişman ve S. Turan içinde, *Sınıf Yönetimi* (s. 233-262). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Seven, M. A. ve Engin, A. O. (2010). Öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 12 (2), 189-212.
- Sönmez, V., Senemoğlu, N., Şahin, A. E. ve Tezcan, M. (2000). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, A. (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 239-259.
- Şenaras, B. ve Çetin, Ş. (2018). Okul müdürleri ile öğretmenlerin algılarına göre ilk ve ortaokullarda veli baskısı: Nitel bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 47 (220), 157-176.
- Tutar, H. (2003). *Örgütsel iletişim*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ünal Acar, M. (2021). *Sürdürülebilir okul-aile iş birliğinin oluşturulmasında öğretmenlerin velilerden beklentileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Varış, F. (1981). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Yaşar, M. (2018). Nitel araştırmalarda nitelik sorunu. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 5 (2), 55-73.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri (11. baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2010). Raising the quality in qualitative research . *Elementary Education Online*, 9 (1), 79-92.
- Yıldırım, M. C. ve Dönmez, B. (2008). Okul-aile iş birliğine ilişkin bir araştırma (İstiklal ilköğretim okulu örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (23), 98-115.